

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. A.**, **správkyne konkurznej podstaty úpadcu P.**, zastúpenej JUDr. M., proti žalovanému v I. rade **S.**, v II. rade **P.**, v III. rade **M.**, v IV. rade **Ing. J.** žalovaní v III. a IV. rade zastúpení JUDr. D., o určenie neplatnosti a neúčinnosti právnych úkonov, na odvolanie žalovaného v II., III. a IV. rade proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Cbi 132/2005–162 zo dňa 15. januára 2007 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 Cbi 132/2005-192 zo dňa 22. februára 2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvého stupňa v znení opravného uznesenia zo dňa 22. februára 2007 v napadnutej časti **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom v znení opravného uznesenia zo dňa 22. februára 2007 určil, že Zmluva o budúcej zmluve, uzatvorená medzi žalovaným v II. rade a žalovaným v III. rade dňa 25. októbra 2004 o budúcom postúpení pohľadávky žalovaného v II. rade, ktorú nadobudne prevzatím dlhu úpadcu vo výške 8 490 604,42 Sk, Zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 17. decembra 2004, uzavretá medzi žalovaným v II. rade ako postupcom a žalovaným v III. rade ako postupníkom, na postúpenie pohľadávky vo výške 8 490 604,42 Sk, Zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 4. januára 2005, uzavretá medzi žalovaným v III. rade ako postupcom a žalovaným v IV. rade ako postupníkom, na postúpenie pohľadávky vo výške 8 490 604,42 Sk, Dohoda o urovaní a vysporiadaní záväzku zo dňa 10. januára 2005, uzavretá medzi úpadcom a žalovaným vo IV. rade sú absolútne neplatné právne úkony. Vo zvyšku

žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému v I. rade trovy konania vo výške 1036 Sk. Žalovanému v II. rade náhradu trov konania nepriznal. Žalovanému v III. a IV. rade uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania po 4485,50 Sk.

V odôvodnení uviedol, že v žalobe žalobkyňa navrhovala určiť, že právny úkon dlžníka, ktorým je uzatvorenie dohody o prevzatí povinnosti zo záväzku medzi spoločnosťou B., ako novým dlžníkom a spoločnosťou P. ako pôvodným dlžníkom, predmetom ktorej bolo prevzatie sporných záväzkov od pôvodného dlžníka na nového dlžníka zo dňa 14. decembra 2004, je voči konkurzným veriteľom úpadcu P. Prakovce, právnne neúčinný. Na strane 6 žaloby navrhla, aby súd rozhodol v konaní ako o predbežnej otázke o neplatnosti uzatvorených zmlúv v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka a vydal rozsudok, ktorým určí, že dohoda o urovaní, uzatvorená medzi S. a B., predmetom ktorej je urovanie záväzku za pôvodného dlžníka, je neplatná, ďalej že Dohoda o prevzatí povinností zo záväzku, uzatvorená medzi spoločnosťou B. a P. predmetom ktorej je prevzatie dlhu od pôvodného dlžníka na nového dlžníka zo dňa 14. decembra 2004, je neplatná, že Zmluva o budúcej zmluve, uzatvorená medzi B. a M., predmetom ktorej je dohoda o budúcom postúpení pohľadávky voči dlžníkovi P. vo výške 8 490 604,42 Sk za odplatu, na M. zo dňa 25. októbra 2004, je neplatná, že Zmluva o postúpení pohľadávky, uzatvorená medzi B. a M., na základe bola postúpená pohľadávka voči dlžníkovi P. vo výške 8 490 604,42 Sk za odplatu vo výške 613 732 Sk zo dňa 17. decembra 2004 je neplatná a že Zmluva o postúpení pohľadávky, uzatvorená medzi M. a Ing. J., na základe ktorej bola postúpená pohľadávka voči dlžníkovi P. vo výške 8 490 604,42 Sk za odplatu vo výške 613 732 Sk zo dňa 4. januára 2005, je neplatná.

Na pojednávaní dňa 15. januára 2007 právny zástupca žalobkyne uviedol, že o neplatnosti uvedených dohôd a zmlúv navrhuje rozhodnúť rozsudkom ako o veci samej a nie ako o predbežných otázkach.

Z vykonaného dokazovania súd zistil, že na majetok spoločnosti P. so sídlom Prakovce, bol uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa

20. júna 2005 vyhlásený konkurz a správkyňou konkurznej podstaty bola ustanovená žalobkyňa. Medzi K.. a spoločnosťou P. bola dňa 5. marca 1998 uzavretá Zmluva o reštrukturalizácii úveru č. 06/1998/2, v ktorej bolo dohodnuté, že pohľadávka banky, vyplývajúca z úverového vzťahu, vzniknutého podľa čl. I predstavuje ku dňu 30. septembra 1997 sumu 4 347 000 Sk. Lehota splatnosti bola dohodnutá na 7. októbra 2002 a úroková sadzba vo výške 14% ročne. Práva z predmetnej zmluvy prešli dňom 1. januára 2002 na S., a.s.

Žalovaný v II. rade v roku 2002 predložil žalovanému v I. rade projekt reštrukturalizácie skupiny P., súčasťou ktorého bola aj spoločnosť P.. Žalovaný v I. rade ako veriteľ súhlasil, aby dlh spoločnosti P. zo zmluvy o reštrukturalizácii úveru prevzal žalovaný v II. rade. Následne došlo dňa 14. decembra 2004 medzi žalovaným v II. rade ako novým dlžníkom a spoločnosťou P. ako pôvodným dlžníkom k uzavretiu Dohody o prevzatí povinnosti zo záväzku zo zmluvy o reštrukturalizácii úveru, v ktorej bol záväzok vyčíslený vo výške 8 677 293,49 Sk a v čl. V. zmluvy sa pôvodný dlžník zaviazal zaplatiť novému dlžníkovi sumu 8 490 604,42 Sk. Žalovaný v II. rade za dlh úpadcu vo výške 8 677 293,49 Sk uhradil žalovanému v I. rade ako veriteľovi sumu 513 772 Sk.

Súd prvého stupňa ďalej poukázal na ustanovenia § 531 ods. 1, 3 a 4, ako aj ustanovenie § 532 Občianskeho zákonníka.

Dohoda uzavretá medzi žalovaným v I. rade a žalovaným v II. rade o urovaní, podľa ktorej žalovaný v II. rade záväzok úpadcu ako pôvodného dlžníka vyrovnal úhradou sumy 513 772 Sk, rieši iba vzťahy medzi týmito spoločnosťami a súd má za to, že nezhoršila postavenie úpadcu. Okrem toho úpadca nemá naliehavý právny záujem na určení platnosti alebo neplatnosti tejto dohody, keďže nebol jej účastníkom. Súd preto žalobu v časti o určenie neplatnosti tejto dohody považuje za nedôvodnú.

Po vyhodnotení vykonaných dôkazov súd prvého stupňa dospel k záveru, že prejav vôle žalovaného v II. rade a žalovaného v III. rade, uvedený v písomne uzavretej zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 17. decembra 2004 vo výške 8 490 604,42 Sk, nebol v súlade so skutočnou vôľou žalovaného v II. rade. Keďže

žalovaný v II. rade nemyslel vážne, že na žalovaného v III. rade postupuje pohľadávku vo výške 8 490 604, 42 Sk, ale v skutočnosti postupoval iba pohľadávku vo výške 613 732 Sk, súd považoval uvedenú zmluvu za absolútne neplatný právny úkon. V dôsledku toho žalovaný v III. rade nenadobudol voči úpadcovi pohľadávku vo výške 8 490 604,42 Sk, avšak ani vo výške 613 732 Sk, pretože podľa § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa na postúpenie pohľadávky vyžaduje písomná zmluva, čo ohľadom sumy 613 732 Sk nebolo splnené. Keďže žalovaný v III. rade pohľadávku žalovaného v II. rade vo výške 8 490 604,42 Sk platne nenadobudol, nemohol túto ani ďalej platne previesť. Preto aj zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 4. januára 2005, uzavretá medzi žalovaným v III. rade ako postupcom a žalovaným vo IV. rade ako postupníkom je absolútne neplatný právny úkon.

Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu súd žalobe v časti o určenie neplatnosti Zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 17. decembra 2004, uzavretej medzi žalovaným v II. a III. rade, ako aj s tým spojenej Zmluvy o budúcej zmluve zo dňa 25. októbra 2004 medzi žalovaným v II. a III. rade, ďalej Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 4. januára 2005, uzavretej medzi žalovaným v III. rade a IV. rade, vyhovel a v prevyšujúcej časti o určenie neplatnosti Dohody o urovaní medzi žalovanými v I. a II. rade a o určenie neplatnosti, ako aj neúčinnosti Dohody o prevzatí povinností zo záväzku, uzavretej medzi úpadcom a žalovaným v II. rade zo dňa 14. decembra 2004, zamietol žalobu ako nedôvodnú.

Proti rozsudku podali odvolanie žalovaní v II., III. a IV. rade.

Žalovaný v II. rade uviedol, že sa zúčastnil reštrukturalizácie úpadcu tým, že za úpadcu prevzal dlh voči žalovanému v I. rade. Súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav, pretože nesprávne vyhodnotil existenciu, resp. neexistenciu pohľadávok. Vychádzal zo skutočnosti, že rozdiel medzi výškou pohľadávky a sumou 613 732 Sk je fiktívnou pohľadávkou, čo nie je dôvodné. Súd v napadnutom rozsudku ponechal v platnosti Zmluvu o prevzatí povinností zo záväzku zo dňa 14. decembra 2005, preto konštatovanie o fiktívnosti pohľadávky je v nesúlade s výrokom súdu. Ak by súd mal za odôvodnené, že pohľadávka je fiktívna, mal túto skutočnosť premietnuť do výroku rozsudku a určiť Zmluvu o prevzatí povinností zo záväzku zo dňa 14. decembra 2005 za neplatnú alebo čiastočne neplatnú v tej

časti, ktorá sa týka výšky novovzniknutej pohľadávky. Odôvodnenie rozsudku, podľa ktorého žalovaný v II. rade nemyslel vážne, že na žalovaného postupuje pohľadávku vo výške 8 490 604,42 Sk, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. V tejto súvislosti poukazuje na ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka. Prejav vôle žalovaného v II. rade postúpiť na žalovaného v III. rade pohľadávku vo výške stanovenej v Zmluve o prevzatí povinnosti zo záväzku zo dňa 14. decembra 2005, je plne v súlade so skutočnou vôľou zúčastnených strán.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že Zmluva o budúcej zmluve zo dňa 25. októbra 2005, uzavretá medzi žalovaným v II. rade a žalovaným v III. rade, je platná a Zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 17. decembra 2005, uzavretá medzi žalovaným v II. rade a žalovaným v III. rade, je platná.

Žalovaní v III. a IV. rade v odvolaní uviedli, že zo strany žalobcu ide o vedome zavádzajúce vyjadrenia, ktoré sa v priebehu konania vysvetlili v celom rozsahu na základe vyjadrenia žalovaného v I. rade zo dňa 25. januára 2006. Žalobca v konaní tvrdil, že uzavretím Dohody o prevzatí povinností zo záväzku zo dňa 14. decembra 2004 medzi žalovaným v II. rade a úpadcom sa spoločnosť P. dostala do úpadku. Uvedené tvrdenie je absurdné už vo svojej podstate, pretože ak pred uzavretím tejto dohody úpadca evidoval voči žalovanému v I. rade záväzok z úveru vo výške cca 8,6 mil. Sk a tento záväzok už bol splatný, potom prevzatím tohto záväzku žalovaným v II. rade za odplatu vo výške cca 8,4 mil. Sk nemohlo dôjsť k úpadku, pretože bilancia úpadcu sa zlepšila o rozdiel cca plus 200 tis. Sk. Ďalej žalovaní uviedli, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia obsahuje mnohé nepresnosti a konštatovania, ku ktorým súd nemohol dospieť, pretože vykonané dokazovania žiadne z týchto konštatovaní nepreukázalo. K úvahám súdu o vážnosti postúpenia sumy 613 772 Sk nie je potrebné sa vyjadriť, pretože toto odôvodnenie je zmätočné.

Podľa ich názoru súd porušil jednu zo základných zásad občianskeho súdneho konania, keď tvrdeniam jedného účastníka sporu bez vykonania dôkazov prikladá váhu pravdivosti a tvrdenia iných účastníkov ponecháva bez povšimnutia alebo ich prehlasuje za nevierohodné. Súd tiež opomenul zohľadňovať ďalšie pravidlo konania, a to povinnosť preukázať tvrdenie. Napadnuté rozhodnutie sa nedá

preskúmať, pretože súd nevykonal žiaden dôkaz, o ktorý by svoje závery mohol oprieť.

Navrhujú, aby odvolací súd rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne v celom rozsahu a žalobcu zaviazne na náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po prejednaní veci podľa § 212 ods. 1, § 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dospel k záveru, že sú dané dôvody na zrušenie rozhodnutia v jeho napadnutej časti.

Žalobou zo dňa 21. októbra 2005 žalobkyňa požadovala určiť, že právny úkon – Dohoda o prevzatí povinností zo záväzku, uzavretá medzi spoločnosťou B., ako novým dlžníkom a spoločnosťou P. ako pôvodným dlžníkom, predmetom ktorej bolo prevzatie sporných záväzkov od pôvodného dlžníka na nového dlžníka zo dňa 14. decembra 2004, je voči ostatným konkurzným veriteľom úpadcu P. Prakovce, právne neúčinný. Na pojednávaní, konanom dňa 15. januára 2007, žalobkyňa navrhla určiť neplatnosť piatich zmlúv, ktoré konkretizovala vo svojej žalobe, rozsudkom vo veci samej, teda nie ako predbežnú otázku v zmysle pôvodnej žaloby.

Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Základnou podmienkou úspešnosti určovacej žaloby podľa citovaného ustanovenia je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, čo je jedna z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť.

O naliehavý právny záujem môže ísť zásadne len vtedy, ak by bez súdom vysloveného určenia, že právny vzťah alebo právo existuje, bolo buď ohrozené právo žalobcu, alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým, čo znamená, že

u žalobcu musí ísť o právo alebo právny vzťah existujúci a takú jeho procesnú alebo hmotnoprávnu situáciu, v ktorej by objektívne už v existujúcom právnom vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne pre svoje neisté postavenie by mohol byť vystavený konkrétnej ujme. Naliehavý právny záujem na určení musí existovať v čase rozhodovania súdu.

V danom prípade súd prvého stupňa rozhodol o neplatnosti zmlúv bez skúmania existencie naliehavého právneho záujmu na žalobkyňou požadovanom určení. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 24. apríla 2008

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Z.